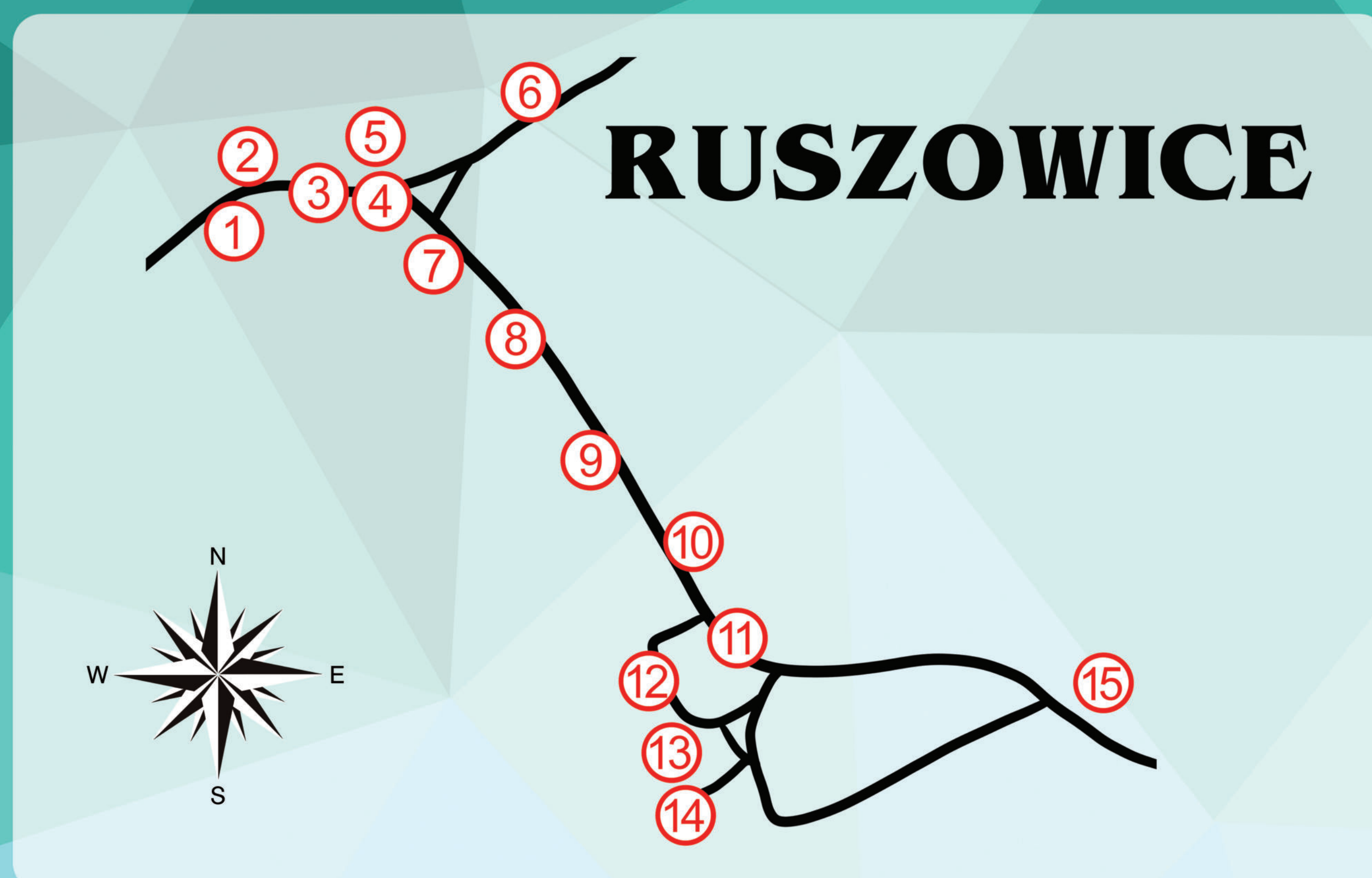

WIELOKULTUROWE DZIEDZICTWO KŁODZKICH WSI ZABYTKI, KTÓRE WARTO ZOBACZYĆ!

Ruszowice, chociaż po raz pierwszy wzmiankowane zostały dopiero w 1347 r. jako Rauschwitz, mają znacznie wcześniejszą metrykę. Nazwa wsi, która ma charakter patronimiczny i wywodzi się od nazwy osobowej Rusz (Rus), wskazuje, że powstała ona w okresie przedkolacyjnym, a zatem należy do najstarszych w Ziemi Kłodzkiej. Świadczą o tym również prowadzone od kilku lat w miejscowości badania archeologiczne.

W połowie XIV w. z Ruszowic pisali się knechci Francze i Racław, którzy służyli rycerskiemu rodowi von Panwitz, w których można upatrywać pierwszych właścicieli wsi. Pod koniec stulecia właścicielem osady był Hans Haugwitz z Piskowic (1388) i w posiadaniu tej rodziny pozostawała aż do XIX w. Oprócz części rycerskiej, we wsi istniało jeszcze wolne sędziostwo (mianem tym określano w Ziemi Kłodzkiej sołtysów wsi lokowanych na tzw. prawie niemieckim), jednak informacje o nim pochodzą dopiero z XVI w. (w 1560 r. wspomniany został Valten, sędzia w Ruszowicach). Zostało ono później wykupione przez Haugwitzów i włączone do ich majątku.

Pomimo tego, że wieś zamieszkiwała ludność pochodzenia czeskiego Ruszowice ucierpiały w trakcie wyprawy husyckiej na Ziemię Kłodzką w 1428 r. Wieś należała wówczas do parafii w Piskowicach, w której funkcjonuje po dziś dzień. Ruszowice od początku istnienia były niewielką wsią, leżącą nieco na uboczu głównych szlaków handlowych, pośród lasów (w XVI w. mieszkańcy płacili m.in. czynsz leśny), a głównym zajęciem ludności była uprawa roli. W XVI w. odnotowano w niej 16 gospodarzy płacących dziesięcinę proboszczowi z Piskowic. W kolejnym stuleciu wieś nieco się rozwinęła, bowiem w 1653 r. zamieszkiwało w niej już 15 chłopów, 3 chałupników (wśród nich był jeden rzemieślnik: szewc) oraz 4 zagrodników. Funkcjonował tu również folwark.

W czasie wojny 30-letniej Ruszowice zmieniły na krótki czas swojego właściciela. W związku z ukaraniem Haugwitzów (za wspieranie protestantów) konfiskatą dóbr, wieś znalazła się w posiadaniu ówczesnego starosty Hrabstwa Kłodzkiego, Adama Gotfrieda Berki von Duba. Dopiero, gdy dawny właściciel, Dietrich von Haugwitz przeszedł ponownie na katolicyzm, odzyskał swój piskowicki majątek, w skład którego wchodziły także Ruszowice.

Dalszy rozwój wsi nastąpił w XVIII w. W 1765 r. oszacowano jej wartość na 7 tysięcy talarów. Pod koniec stulecia Ruszowice liczyły już 274 mieszkańców, którzy zamieszkiwali w 54 domach. Ponadto znajdował się w niej folwark oraz młyn. W porównaniu z okolicznymi miejscowościami mieszkało tu najwięcej rzemieślników: piekarz, rzeźnik, kowal, krawiec, szewc, cieśla, gorzelnik, olejarnik i pod tym względem wieś była praktycznie samowystarczalna.

Po 1819 r., wraz z wygaśnięciem rodu von Haugwitz, Ruszowice zmieniły właściciela. Został nim baron von Falkenhausen, a po jego śmierci wdowa po nim. Nie wpłynęło to negatywnie na rozwój wsi, który nadal postępował. W 1845 r. liczba mieszkańców wzrosła do 344 (wszyscy byli katolikami), a liczba budynków do 55. Pod koniec XIX w. Ruszowice osiągnęły apogeum swojego rozwoju, liczba budynków mieszkalnych wzrosła do 62, a oprócz folwarku i młyna we wsi działała również gorzelnia, a później zajazd (gospoda). Zamieszkiwało ją wówczas 358 osób.

Na przełomie XIX i XX w. w Ziemi Kłodzkiej rozwinęła się nowa forma aktywności społecznej: turystyka regionalna, związana z upowszechnianiem lokalnego dziedzictwa kulturowego. Leżące na uboczu Ruszowice, pozbawione atrakcji, nie cieszyły się zainteresowaniem turystów. W rozwoju wsi nastąpiła wówczas stagnacja, a wieś zaczęła się wyludniać, o czym świadczy systematyczny spadek ludności: 303 (1901), 273 (1919), 192 (1939).

Po 1945 r. Ruszowice zachowały swój rolniczy charakter i względnie ustabilizowaną strukturę ludnościową. Działała tu także Ochotnicza Straż Pożarna, po której do dziś pozostała niewielka remiza. W miejscowości działa dziś świetlica oraz koło gospodyń wiejskich. Miejscowość posiada kilka ciekawych zabytków, wartych zobaczenia (m.in. najstarsza w Gminie Kłodzko remiza strażacka z drewnianą wieżą, kapliczki i krzyże przydrożne z XIX - XX w., charakterystyczny dla regionu układ dawnych zabudowań gospodarskich na planie kwadratu).

Marek Królikowski

Projekt graficzny tablicy: Damian Zarzyka
Projekt mapy: Alicja Pawlik, Maciej Wasłowicz

WIELOKULTUROWE DZIEDZICTWO KŁODZKICH WSI ZABYTKI, KTÓRE WARTO ZOBACZYĆ!

Projekt graficzny: Damian Zarzyka
Projekt mapy: Alicja Pawlik,
Maciej Wasłowicz
Zdjęcia: Laura Sikora, Wiktoria Filar
Koordynator: Marek Królikowski

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Fundacja „Razem Możemy Więcej”
przy Domu Dziecka w Kłodzku
www.razemmozemywiecej.org.pl

Wspólnie
dla dziedzictwa

DETEKTYWI
PRZESZŁOŚCI

„Projekt dofinansowany w ramach programu Narodowego
Instytutu Dziedzictwa – Wspólnie dla dziedzictwa”